

המשק הישראלי והמגזר העסקי במלחמת "חרבות ברזל"

תאריך עדכון – 17.12.2023

מערך הדיגיטל הלאומי
نظام الديجيتال الوطني
Israel National Digital Agency

משרד הכלכלה והתעשייה
מובילים כלכלה אנושית

שירות התעסוקה הישראלי

- לאחר השבועות הראשונים של המלחמה והירידה בפעילות המשקית במגוון תחומים, אנו רואים מגמה של התאוששות רוחבית ומעבר ל"שגרת מלחמה", הכוללת שיפור מסוים בפעילות העסקית ובמגמות התעסוקה;
- עדיין קיימים אתגרים משמעותיים, בראשם אתגרים עמם מתמודדים העסקים הקטנים והבינוניים, ובענפי פעילות מבוססי עובדים פלסטינאים, המתקשים לחזור לפעילות בשל היעדר עובדים ובשל אי-הגעת עובדים זרים כחלופה.
- בזרקור ליוקר המחיה והזווית הצרכנית:
- קצב עליית המחירים הואץ במלחמת חרבות ברזל ביחס לתקופה שלפני המלחמה, ואף ביחס לתקופה מקבילה אשתקד;
- בתחילת המלחמה עליית המחירים נבעה בעיקר מצמצום וביטול מבצעים, אך בשבועות לאחר מכן נצפו עליות במחיר המלא של המוצרים השונים;
- קיימת שונות רבה בעליות המחירים בין הרשתות השונות.

זרקור: יוקר המחיה

תעסוקה ועובדים

פעילות העסקים

01 פעילות עסקית

התאוששות בהוצאות משקי בית

בתחילת הלחימה נרשמו ירידות משמעותית בהוצאות משקי בית בכרטיסי אשראי, אך כלל שחולף הזמן ניכרת מגמת התאוששות במרבית הענפים¹

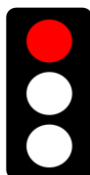
שגרת "כלכלת מלחמה"

אי הודאות והחשש הגדול אותן חלקו חברות רבות במשק עם תחילה הלחימה התמתן משמעותית עם הכניסה לשגרת כלכלת מלחמה

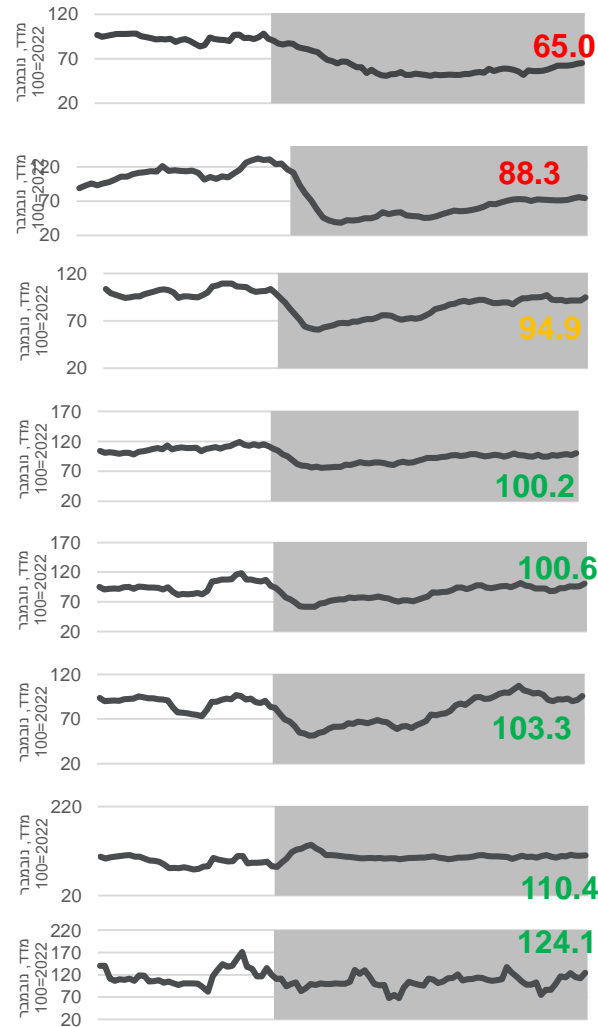

אתגרים לכלכלה הישראלית

האתגרים המרכזיים הדורשים תשומת לב הם: הקיפאון בענף הנדל"ן והתשתיות; הקושי בפעילות העסקים הקטנים והבינוניים, בעיקר בענף שירותי המזון ומשקאות (מסעדות ואולמות אירועים) ובפרט קשיי תזרים ואשראי

מגמת התפתחות הוצאה בכ. אשראי: ספטמבר-אוקטובר 2023 (ביחס לנובמבר 2022)

שינוי בהוצאות כ. אשראי (ביחס לנובמבר 2022)

-35.0%

-11.7%

-5.1%

0.2%

0.6%

3.3%

10.4%

24.1%

טיסות, בתי מלון
והשכרת רכב

חינוך ופנאי

מסעדות

דלק, תחבורה
ודואר

מוצרי תעשייה

הלבשה והנעלה

רשתות מזון

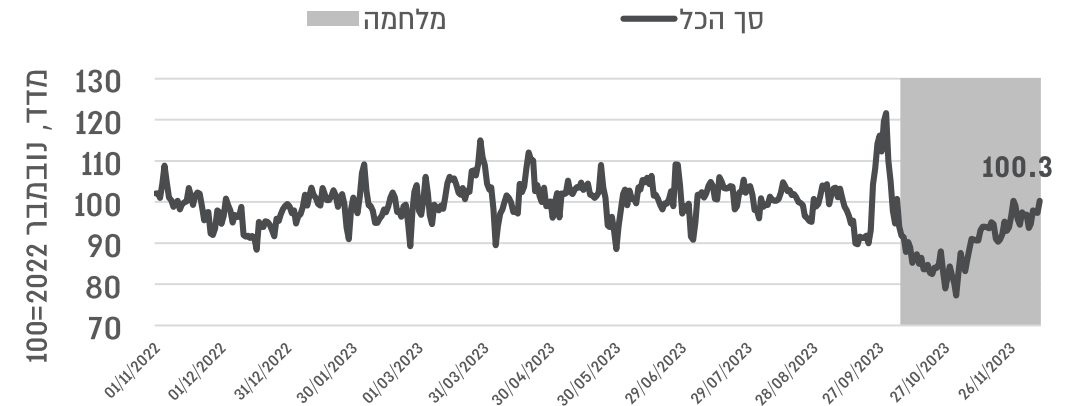

שירותים רפואיים
ובתי מרקחת

סך ההוצאה בכרטיסי אשראי

(2022 = 100 נובמבר)

בתחילת הלחימה נרשמה מגמה של ירידה בהוצאות בכרטיסי אשראי,

אך מגמה זו השתנתה וכעת הוצאות כרטיסי אשראי דומות לתקופה

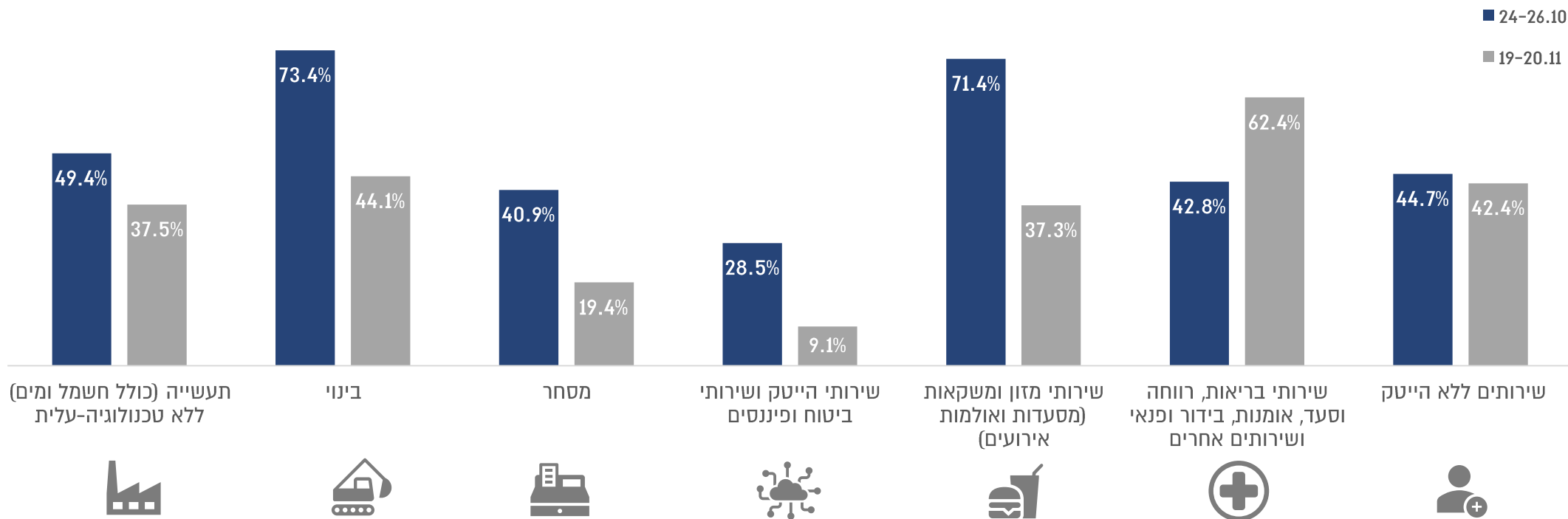
מקבילה אשתקד

ברוב הענפים קיימת בתקופת הדו"ח מגמה של התאוששות, אך

בחלקם עדיין לא נרשמה חזרה לרמות של לפני הלחימה, בדגש על

צריכה שאינה חיונית

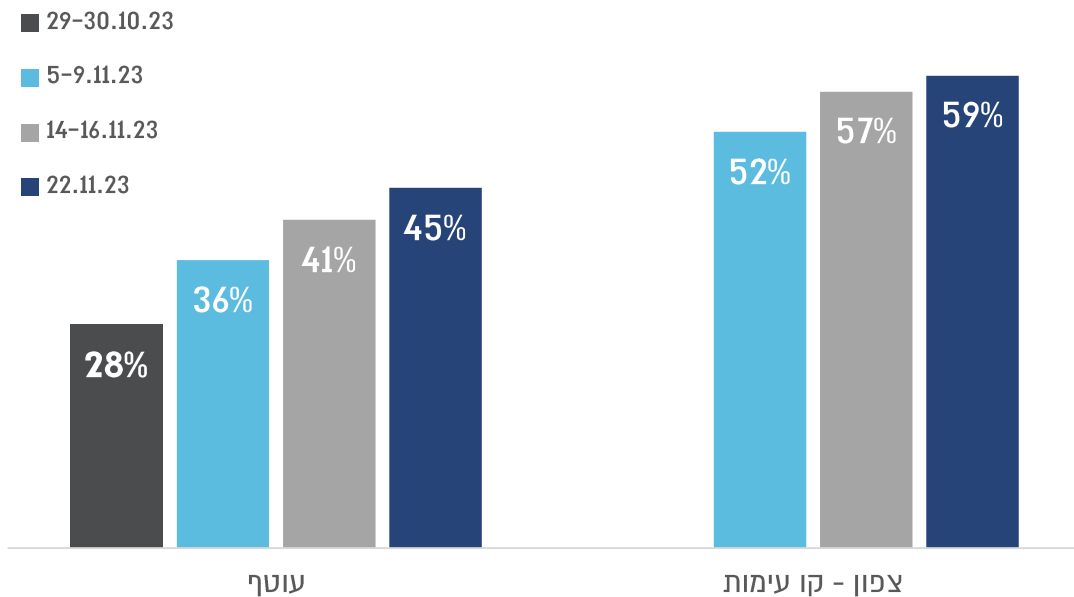
נוב' למול אוק': שיעור העסקים הצופים פגיעה משמעותית בהכנסות בהשוואה לזמני שגרה (פגיעה במעל 50% מהכנסות של החודש השוטף)

מקור: סקר מצב העסקים של הלמ"ס נכון ליום 26.11.23

במרבית הענפים במשק צופים שיפור בפדיון חודש נובמבר לעומת חודש אוקטובר, אך עדיין מעל ל-20% מהעסקים צופים פגיעה משמעותית בהשוואה לשגרה

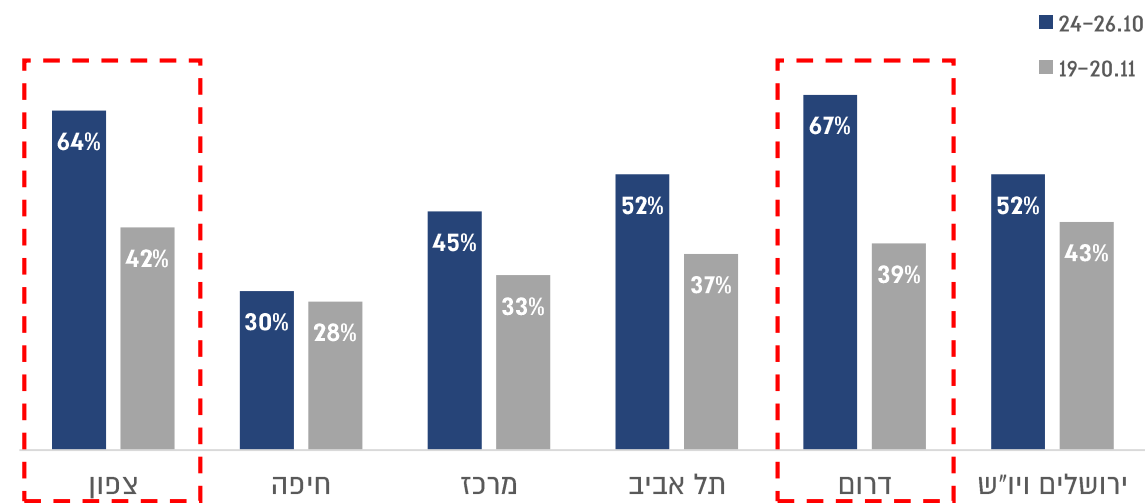
כושר ייצור משוקלל במפעלי קו העימות¹

מקור: מינהל תעשיות במשרד הכלכלה לתאריך 27.11.23

נוב' למול אוק': שיעור העסקים הצופים פגיעה משמעותית בהכנסות בהשוואה לזמני שגרה לפי מחוז גיאוגרפי

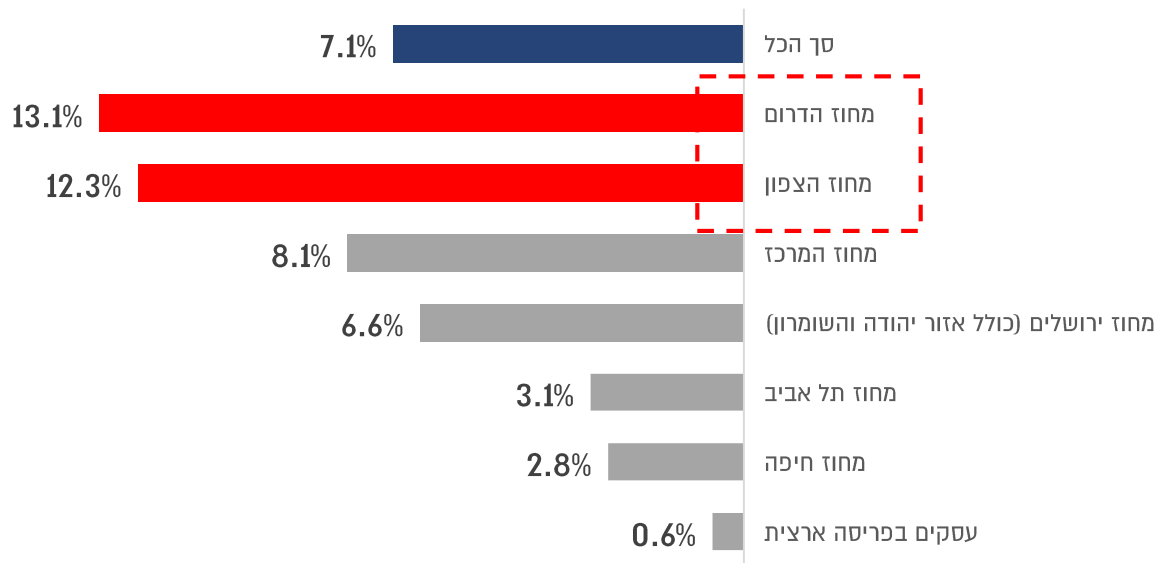
(פגיעה במעל 50% מהכנסות של החודש השוטף)

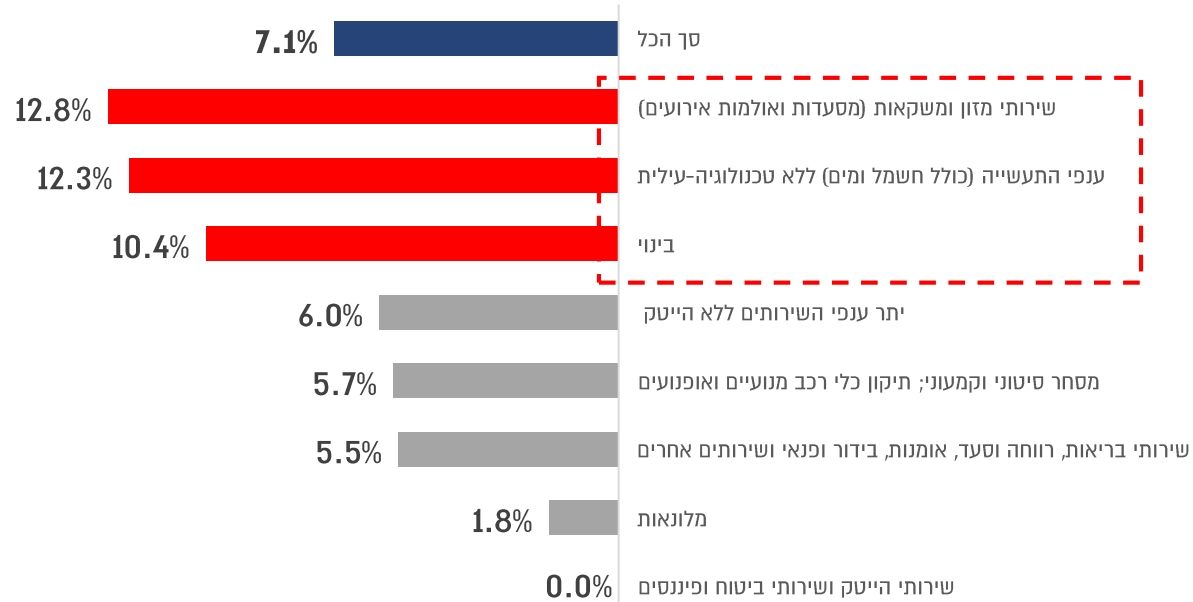
מקור: סקר מצב העסקים של הלמ"ס נכון ליום 26.11.23

ניכרת התאוששות הדרגתית בכושר הייצור באזורי העימות (דרום וצפון). יחד עם זאת, הפגיעה בפדיון העסקי באזורים אלה מוסיפה להיות קשה

אחוז העסקים בסכנת סגירה¹ לפי מחוז גיאוגרפי

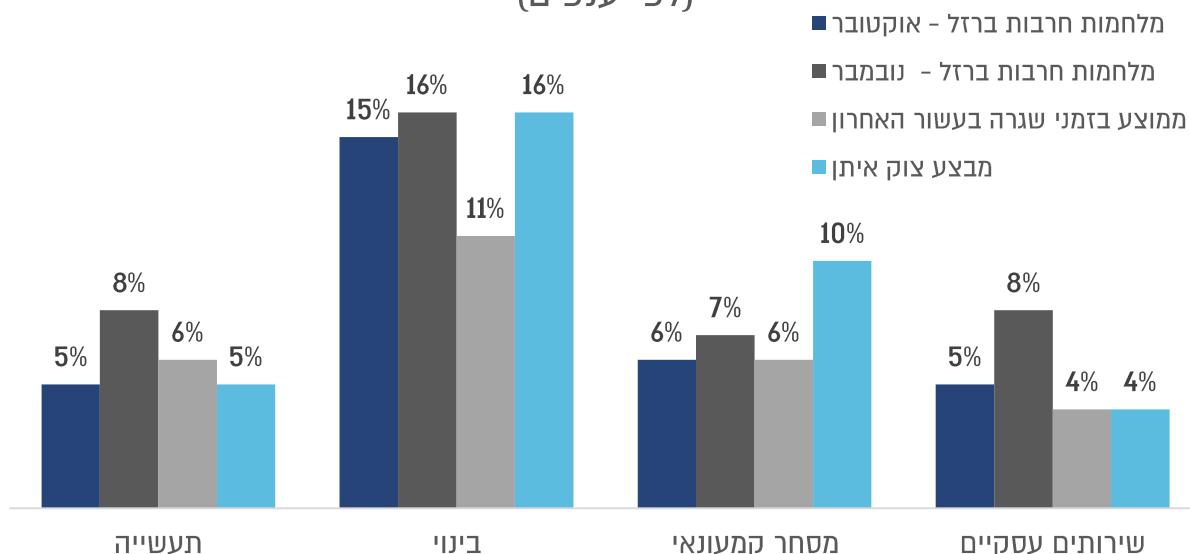
אחוז העסקים בסכנת סגירה¹ לפי ענף כלכלי

מקור: ניתוח עומק של הלמ"ס על שני גלי סקרי הבזק שנמסר למשרד הכלכלה נכון ליום 27.11.23

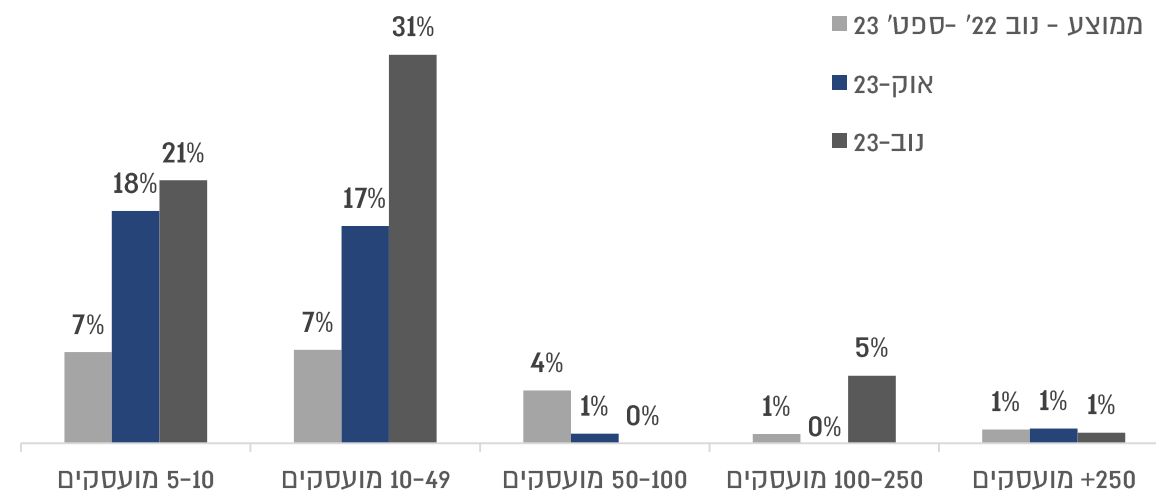
הענפים בהם שיעור העסקים בסכנת סגירה¹ הינם בעיקר בענפים: שירותי מזון ומשקאות, תעשייה מסורתית ובינוי. בהסתכלות גיאוגרפית סכנת הסגירה הינה בעיקר באזורים בעלי הקרבה ללחימה

אחוז עסקים¹ המדווחים על קושי בהשגת אשראי בנקאי כמגבלה חמורה על פעילות העסק (לפי ענפים)

מקור: סקר מגמות בעסקים של הלמ"ס לתאריך 07.12.23

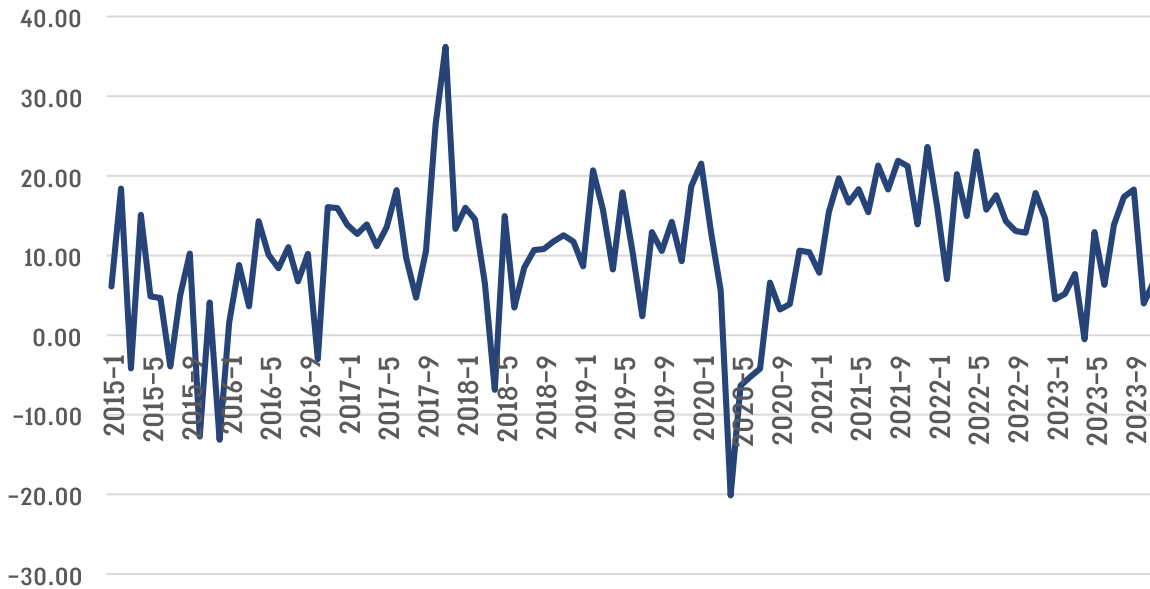
אחוז עסקים¹ המדווחים על קושי בהשגת אשראי בנקאי כמגבלה חמורה על פעילות העסק (לפי גודל עסק)

מקור: סקר הערכות עסקים של הלמ"ס

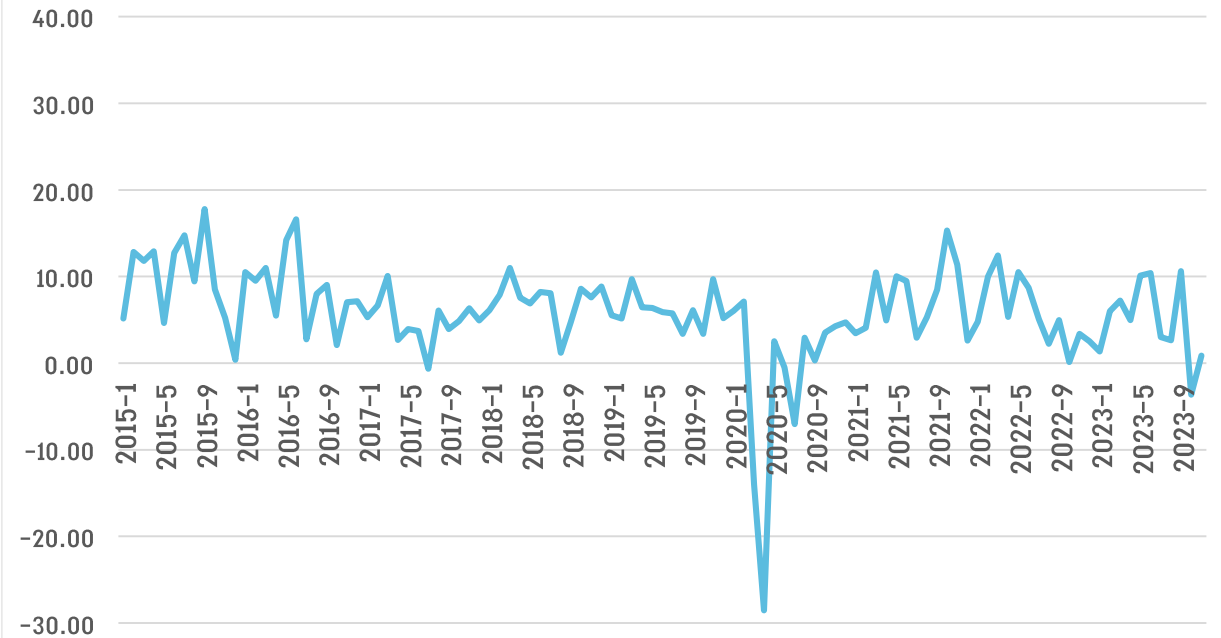
בחודש נובמבר, עולה שיעור העסקים המדווחים על קושי בהשגת אשראי. קושי זה בולט במיוחד בקרב עסקים קטנים ובינוניים

ציפיות לשינוי בהיקף הזמנות לייצוא שירותים לחודש דצמבר
הייטקי (מאזן נטו, משוקלל)

מקור: סקר מגמות בעסקים של הלמ"ס לתאריך 07.12.2023

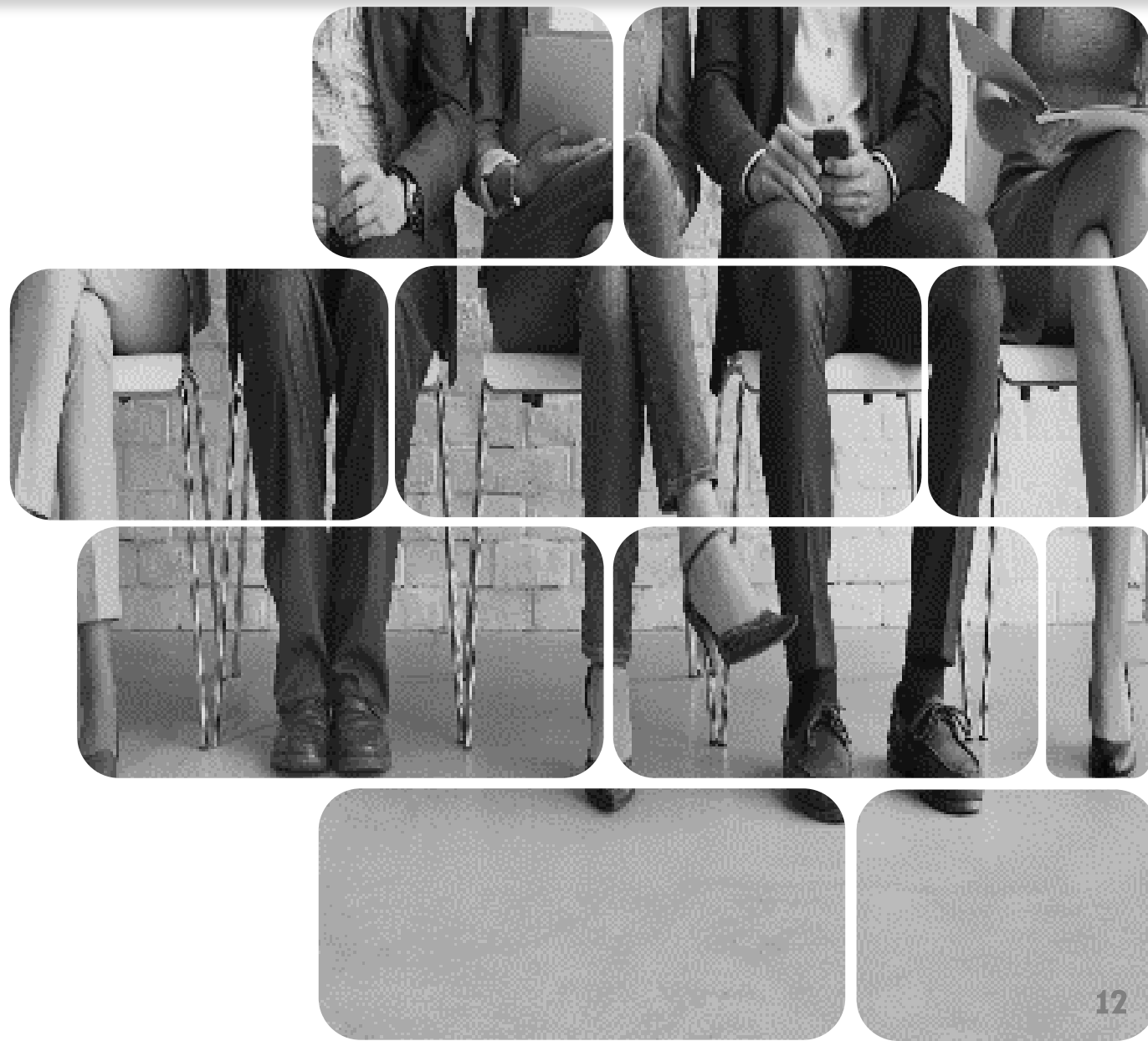
ציפיות לשינוי בהיקף הזמנות לייצוא לחודש דצמבר
תעשייה (מאזן נטו, משוקלל)

החברות צופות פגיעה ביצוא ביחס לזמני שיגרה, אך בשלב זה מתונה. הפגיעה המוערכת בתעשייה חזקה מעט יותר ביחס להייטק

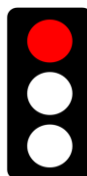

02 תעסוקה ועובדים

הלחימה – אתגר לשוק העבודה

המשך הלחימה מהווה אתגר משמעותי לשוק העבודה הישראלי המתבטא בעליה בכמות דורשי העבודה ובהיעדרות של משרתי מילואים עצמאיים החווים פגיעה מתמשכת בעסקיהם

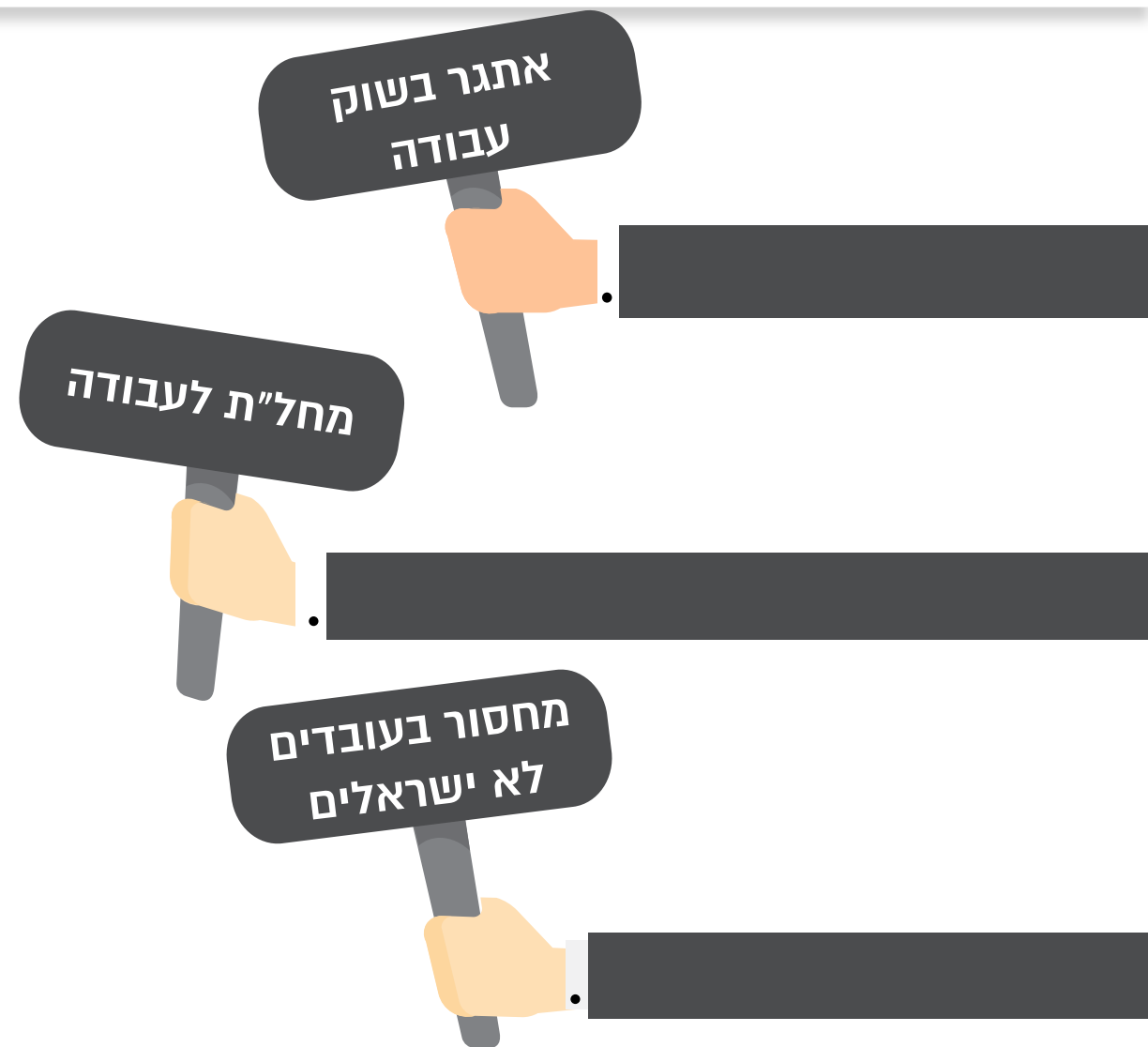
חזרה מחל"ת לעבודה

מסתמנת ירידה בהיקף היציאה לחל"ת וחזרה חלקית מחל"ת לתעסוקה

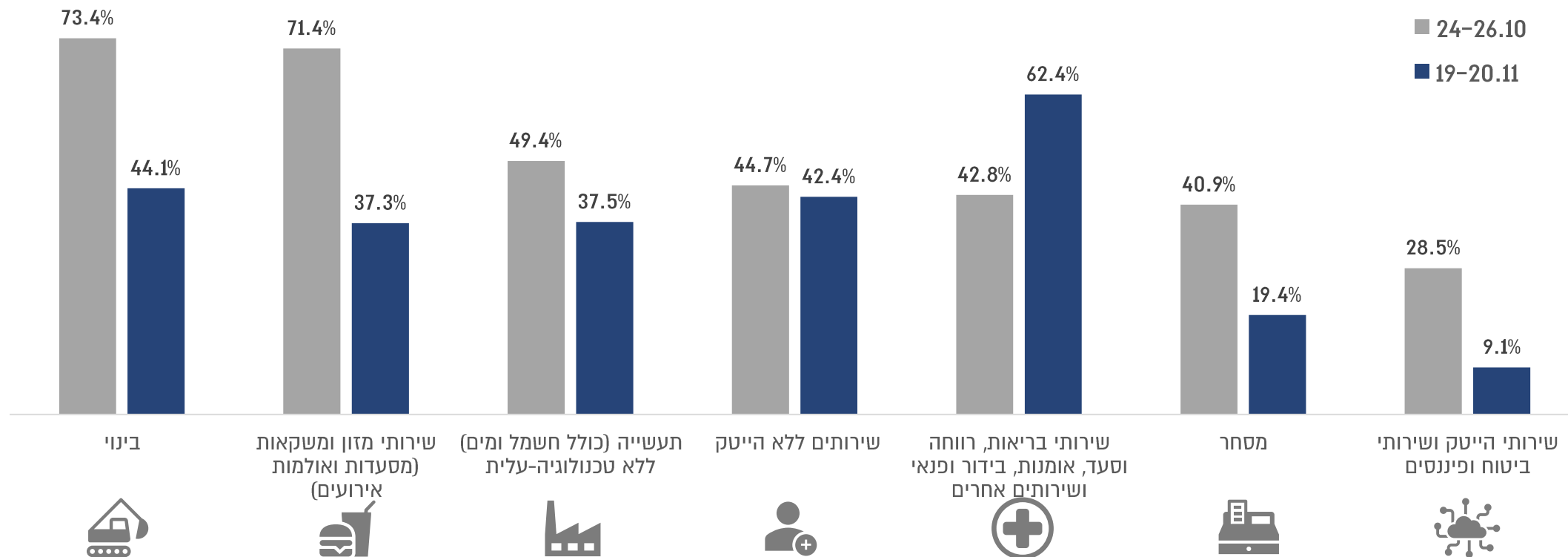

מחסור בעובדים לא ישראלים

המחסור בעובדים לא ישראלים מתחילת הלחימה מורגש בעיקר בענפים בהם היוו חלק מהותי כמו בינוי וחקלאות. הגעת עובדים זרים מתבצעת באופן איטי ובהיקפים קטנים שאינם מייצרים אימפקט על הפעילות בענפים אלה ובמשק בכלל

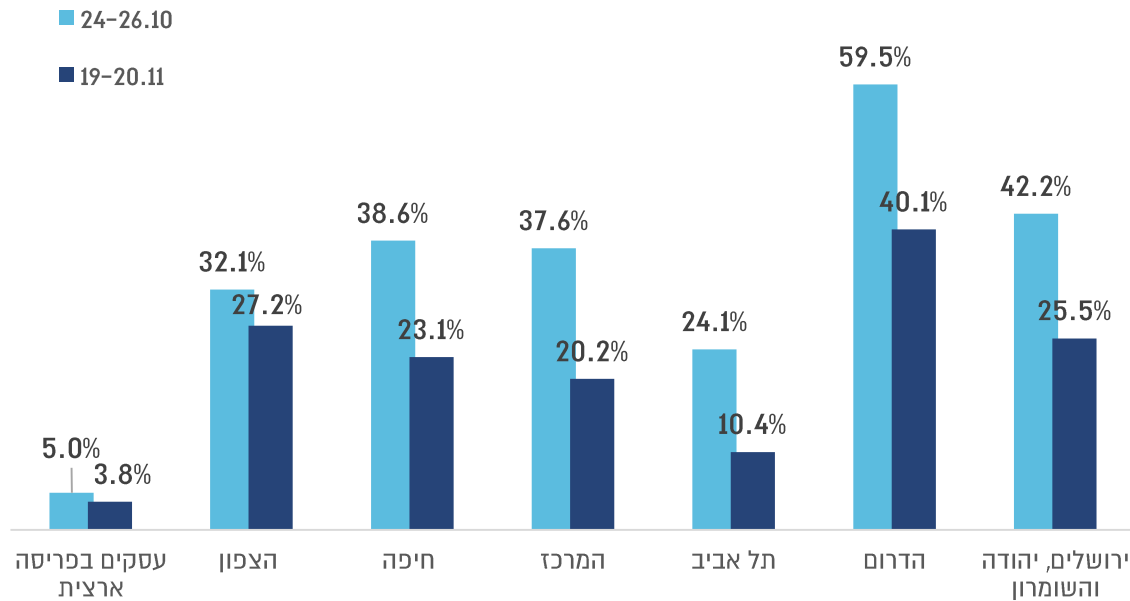
נוב' למול אוק': שיעור העסקים בעלי שיעור תעסוקה נמוך משמעותית מהרגיל לפי ענף כלכלי¹
(שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

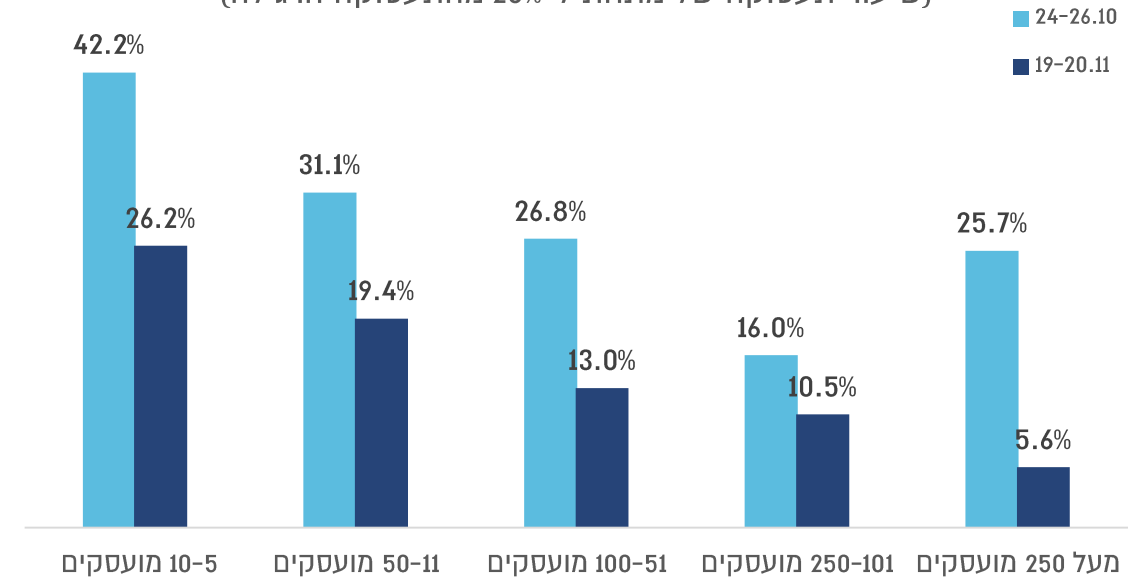
מקור: סקר מצב העסקים של הלמ"ס לתאריך 26.11.23

במרבית הענפים במשק שיעור התעסוקה המדווח הינו גבוה יותר מאשר בחודש אוקטובר אך עדיין קיים פער מהותי לזמני שגרה

נוב' למול אוק': שיעור העסקים בעלי שיעור תעסוקה נמוך משמעותית מהרגיל לפי אזור גיאוגרפי¹ (שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

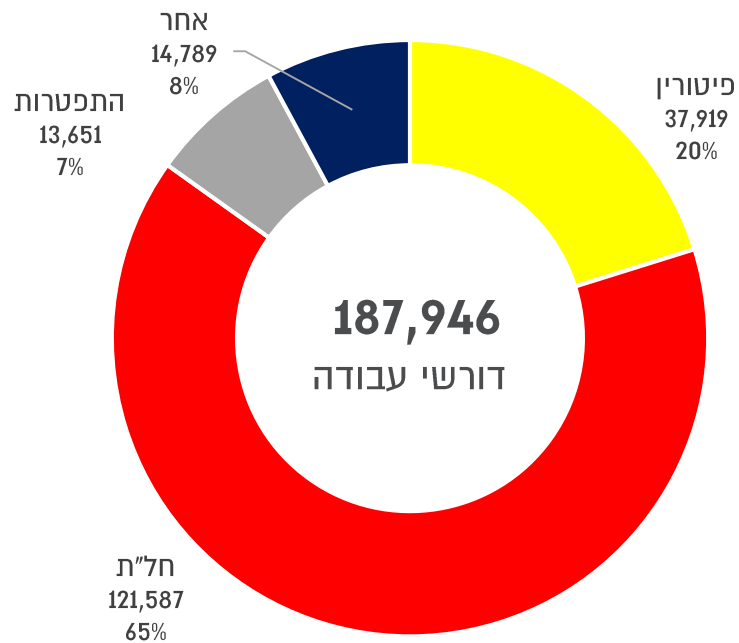
נוב' למול אוק': שיעור העסקים בעלי שיעור תעסוקה נמוך משמעותית מהרגיל לפי מספר מועסקים¹ (שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

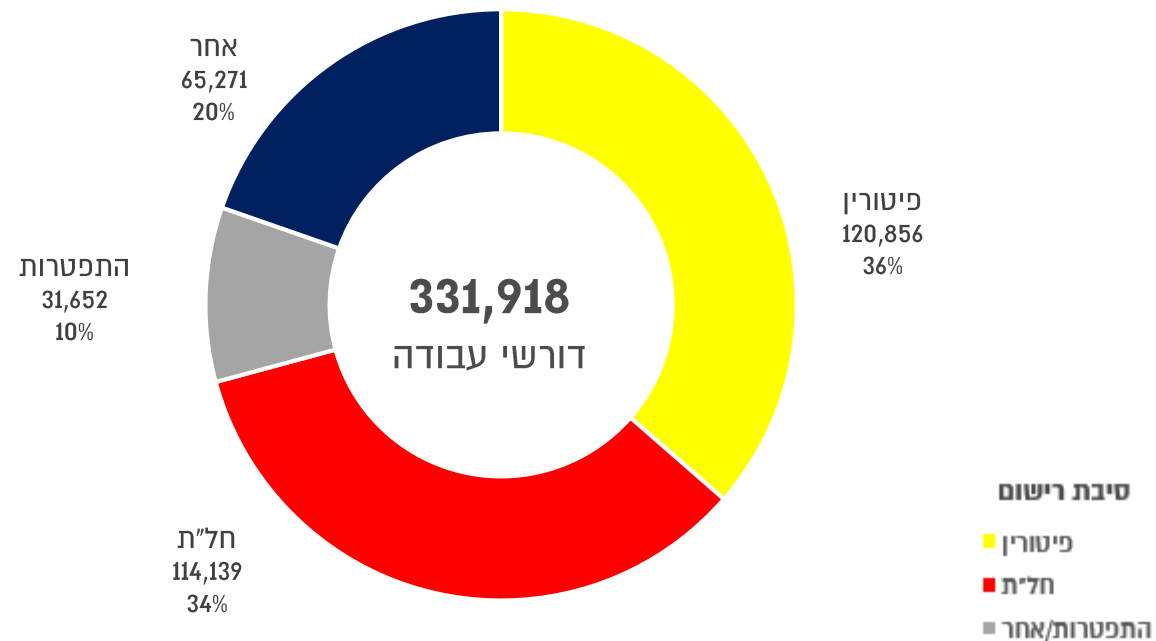
מקור: סקר מצב העסקים של הלמ"ס לתאריך 26.11.23

בחודש נובמבר ניכרת מגמה רוחבית של שיפור בשיעור התעסוקה אך עדיין ניכרת פגיעה עמוקה יותר בעסקים קטנים ובינוניים ובמחוזות קו העימות

דורשי עבודה שנוספו מתחילת המלחמה

פילוח כלל דורשי העבודה

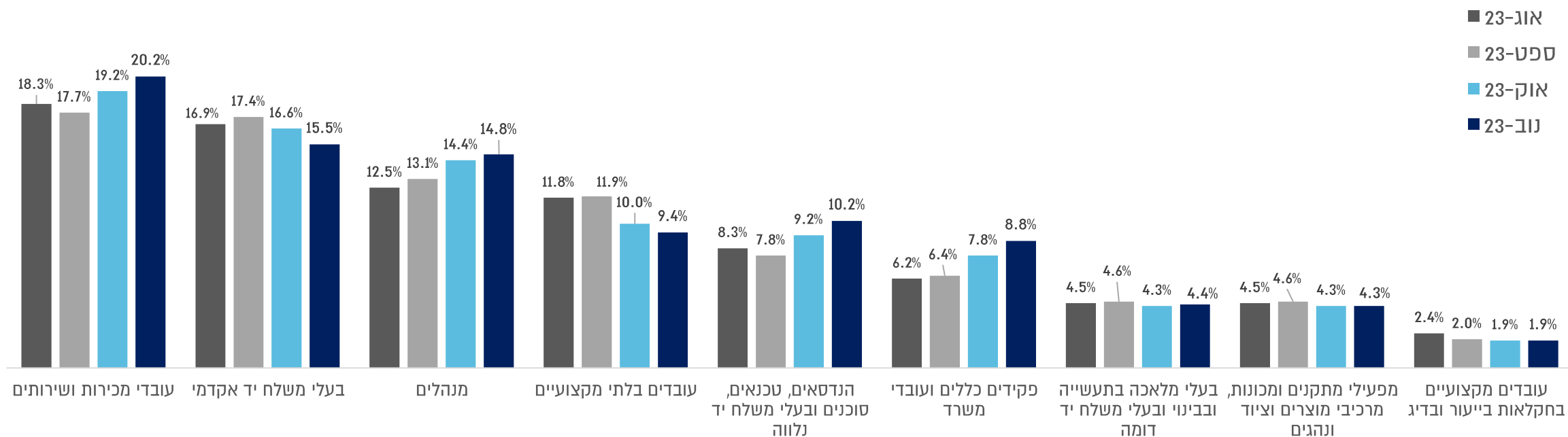

- סיבת רישום
- פיטורין
- חל"ת
- התפטרות/אחר

מקור: נתוני שירות התעסוקה לתאריך 30.11.23

כ-54% מדורשי העבודה נרשמו לאחר תחילת מלחמת "חרבות ברזל"

התפלגות דורשי העבודה לפי משלח-יד באחוזים (נתונים מצטבריים מקוריים)

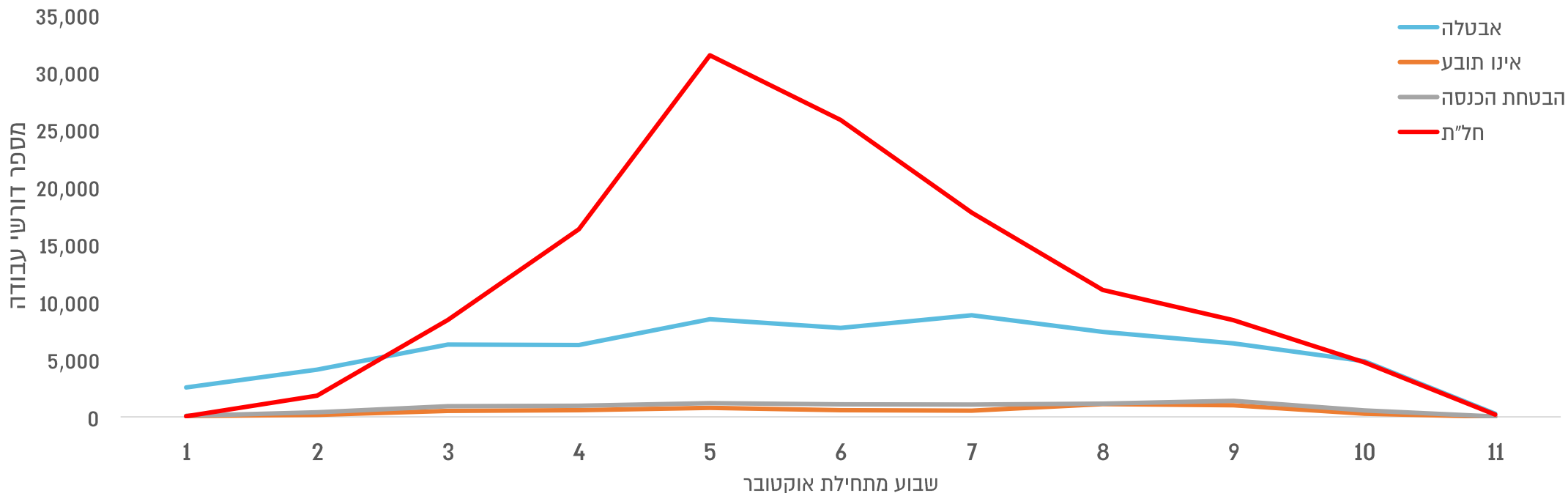

מקור: דופק שוק העבודה של שירות התעסוקה לתאריך 12.12.23

עובדי מכירות ושירותים, מנהלים, טכנאים ופקידים הם משלחי היד בהם חל הגידול המשמעותי ביותר מדורשי העבודה מתחילת הלחימה

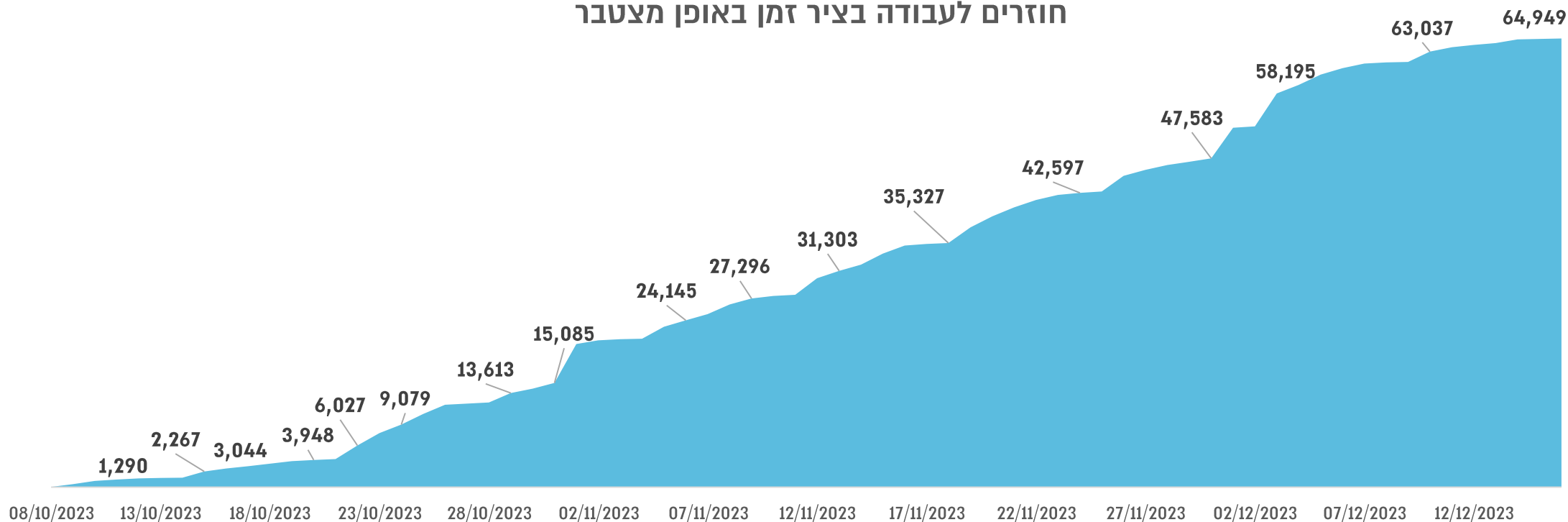
כילוח הנרשמים החדשים לסוג תביעה והוצאה לחל"ת מתחילת מלחמת "חרבות ברזל"

מקור: דו"ח שוק העבודה של שירות התעסוקה לתאריך 12.12.23

קצב הוצאת עובדים חדשים לחל"ת הצטמצם משמעותית במהלך השבועות האחרונים של הלחימה

חוזרים לעבודה בציר זמן באופן מצטבר

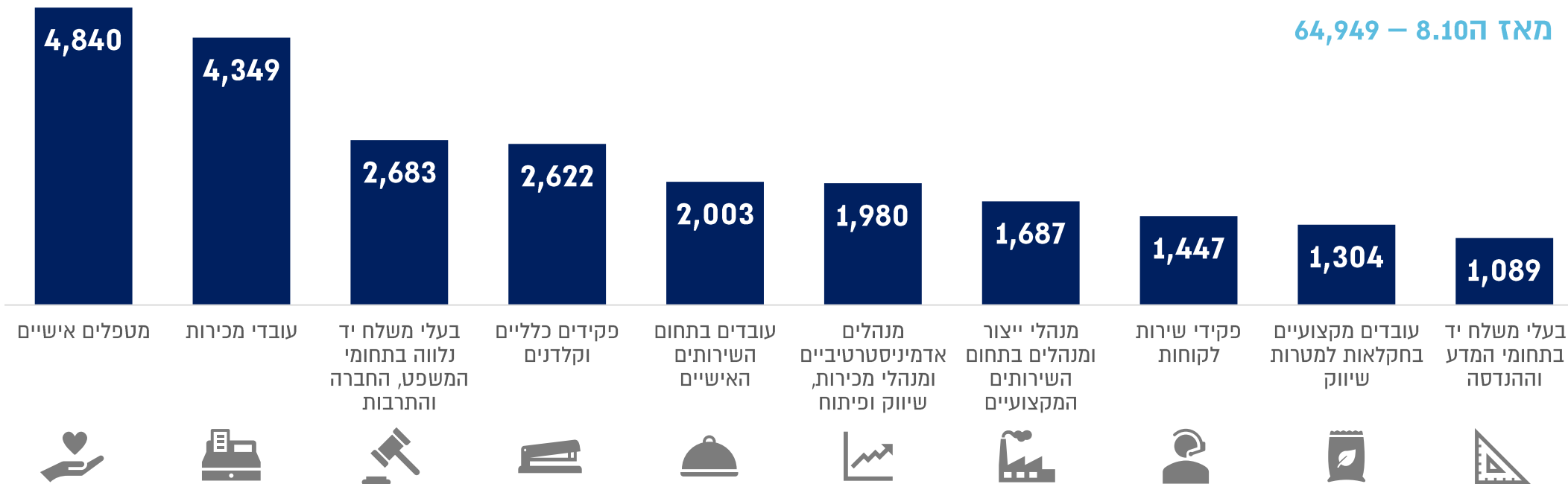

מקור: נתוני שירות התעסוקה לתאריך 16.12.23

בחודש נובמבר החלה מגמת משמעותית של חזרה לעבודה מקרב אלו שנרשמו כדורשי עבודה מתחילת המלחמה

כמות החוזרים לעבודה לפי 10 משלחי יד בהם נרשמו החזרות הגבוהות ביותר

סה"כ חזרות לעבודה
מאז 8.10 – 64,949

מקור: נתוני שירות התעסוקה לתאריך 16.12.23

מעל ל-64 אלף דורשי עבודה הצליחו לחזור לעבודה מאז תחילת הלחימה במגוון רחב של משלחי יד

שיעור עובדים זרים ופלסטינאים חסרים בהשוואה לתקופה

טרם הלחימה
(לפי ענפים כלכליים)

שיעור העובדים הלא-
ישראלים החסרים כיום
בהשוואה לפני הלחימה

כמות עובדים הלא-
ישראלים לפני הלחימה
(אלפים)

79%

124.9

בינוי

45%

34.4

חקלאות

67%

32.8

תעשייה ושירותים²

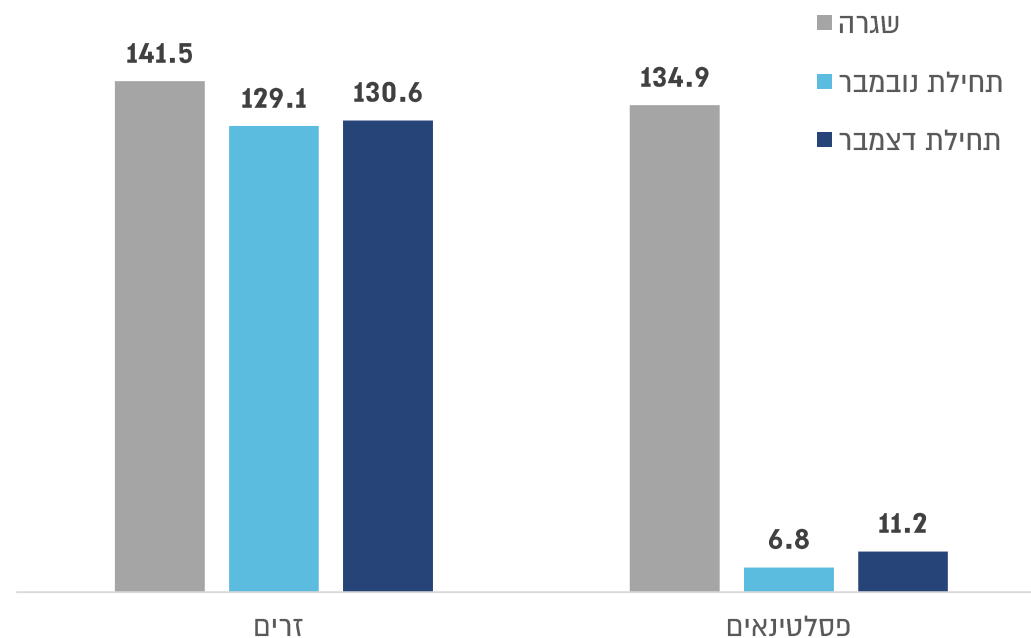

מקור: עיבודי משרד הכלכלה לנתוני רשות האוכלוסין וההגירה לתאריך 25.11.23

כמות עובדים זרים ופלסטינאים במשק הישראלי

בהשוואה לתקופה טרם הלחימה¹

(אלפי עובדים)

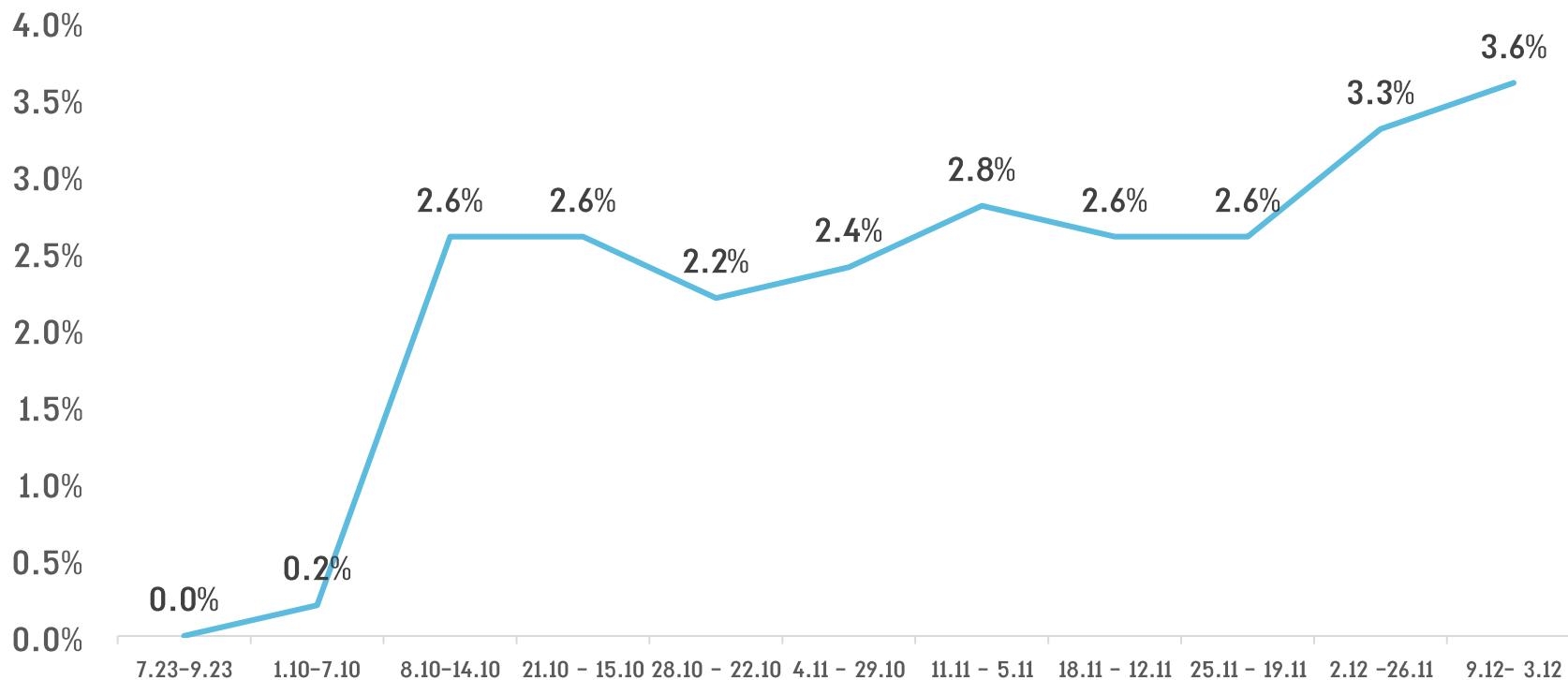
שיפור קל בלבד במצבת העובדים הלא ישראלים. על רקע זה נמשכת הפגיעה המשמעותית בענפים שבהם היוו חלק משמעותי כמו בינוי וחקלאות

03 זרקור: יוקר המחיה

שיעור שינוי מצטבר משוקלל במחירי מזון וטואלטיקה

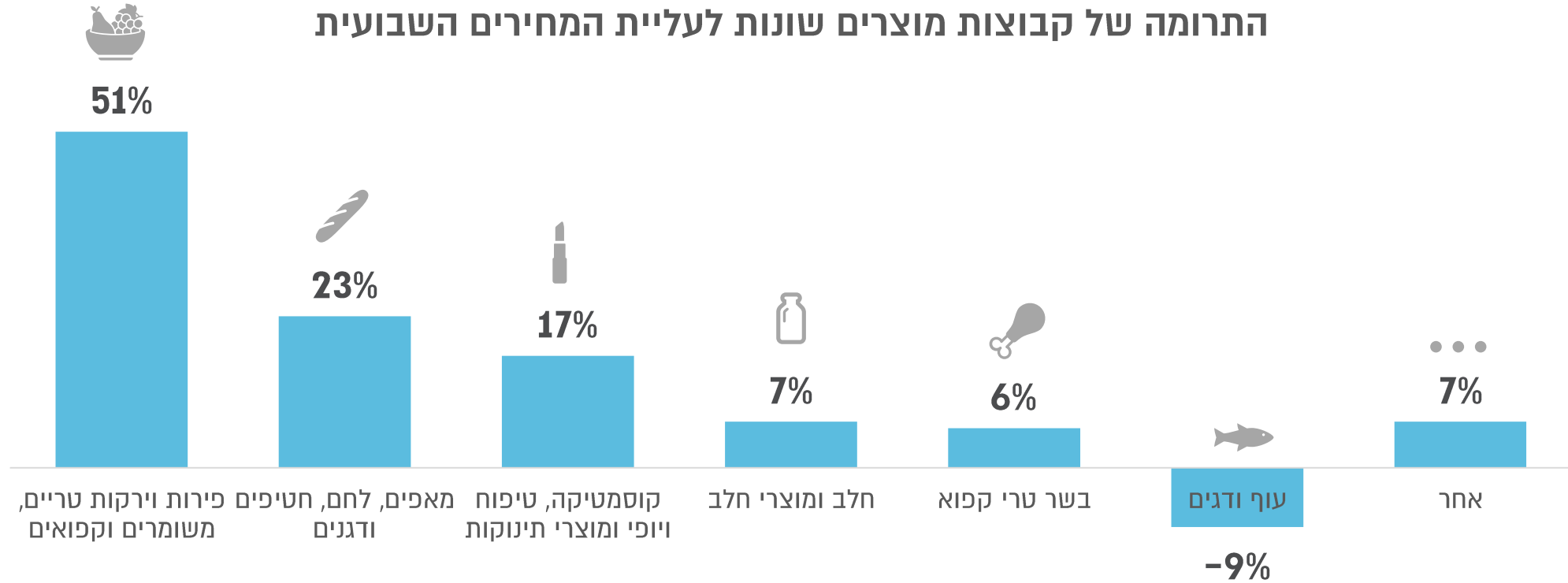

+3.9%
שינוי ממוצע במחיר*
ב-10 הרשתות
הגדולות

+3.6%
שינוי ממוצע במחיר*
בכל הרשתות

מקור: נתוני פרייסז, המשקפים 3,123 מוצרים ב-71 רשתות שיווק (מוערך כי רשתות אלו מהוות מעל 80% מהפדיון הענפי)

**בתחילת הלחימה נרשמה עליית מחירי מזון וטואלטיקה אשר התמתנה במשך שבועות רבים,
אך בשבוע האחרון נראה שמגמת ההתייקרות התחדשה**

מקור: עיבוד משרד הכלכלה לנתוני פרייסז וסטורנקסט, כולל משקל הקנייה של קטגוריות שונות ועליית מחיריהן, המסשקפים 3,166 מוצרים. מוצע עבור השבוע שבין 03.12-09.12 בהשוואה לשבוע קודם (26.11-02.12)

מרבית העלייה במחיר נובעת מעלייה בפירות וירקות, לחם ודגנים ומוצרי קוסמטיקה

שינוי משבוע שעבר (נק' אחוז)¹

0.3%	מים	
1.4%	מזון תינוקות	
0.6%	לחם ותחליפיו	
-1.3%	שמנים רגילים	
0.5%	נייר טואלט	
0.1%	גבינה צהובה	
-0.1%	עוף/הודו	
0.0%	ביצים	
0.1%	חלב	

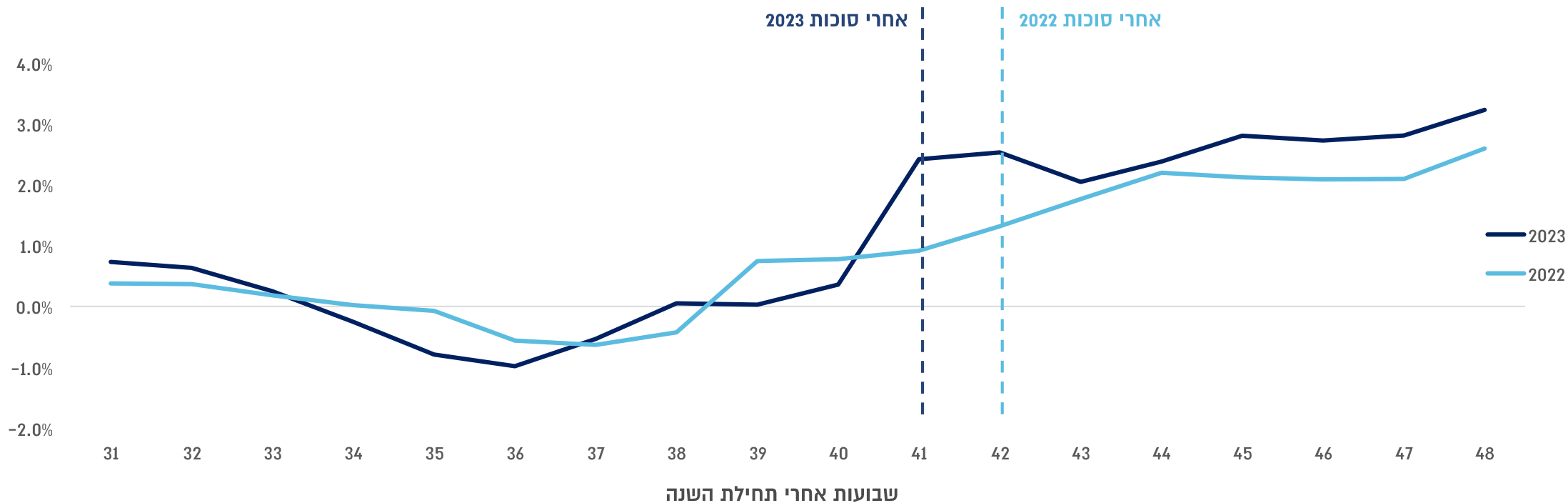
שינוי משבוע שעבר (נק' אחוז)¹

0.5%	דגים	
-0.1%	ירקות טריים	
-0.4%	פירות טריים	
1.4%	שמן זית	
0.3%	שימורי ירקות	
0.1%	שימורי טונה	
0.8%	פסטה	
0.9%	אורז	
-1.6%	חיתולים	

מקור: נתוני פרייסז, המשקפים 3,123 מוצרים ב-71 רשתות שיווק (מוערך כי רשתות אלו מהוות מעל 80% מהפדיון הענפי)

השוואת עליות המחירים לאחר סוכות/מלחמת חרבות ברזל¹

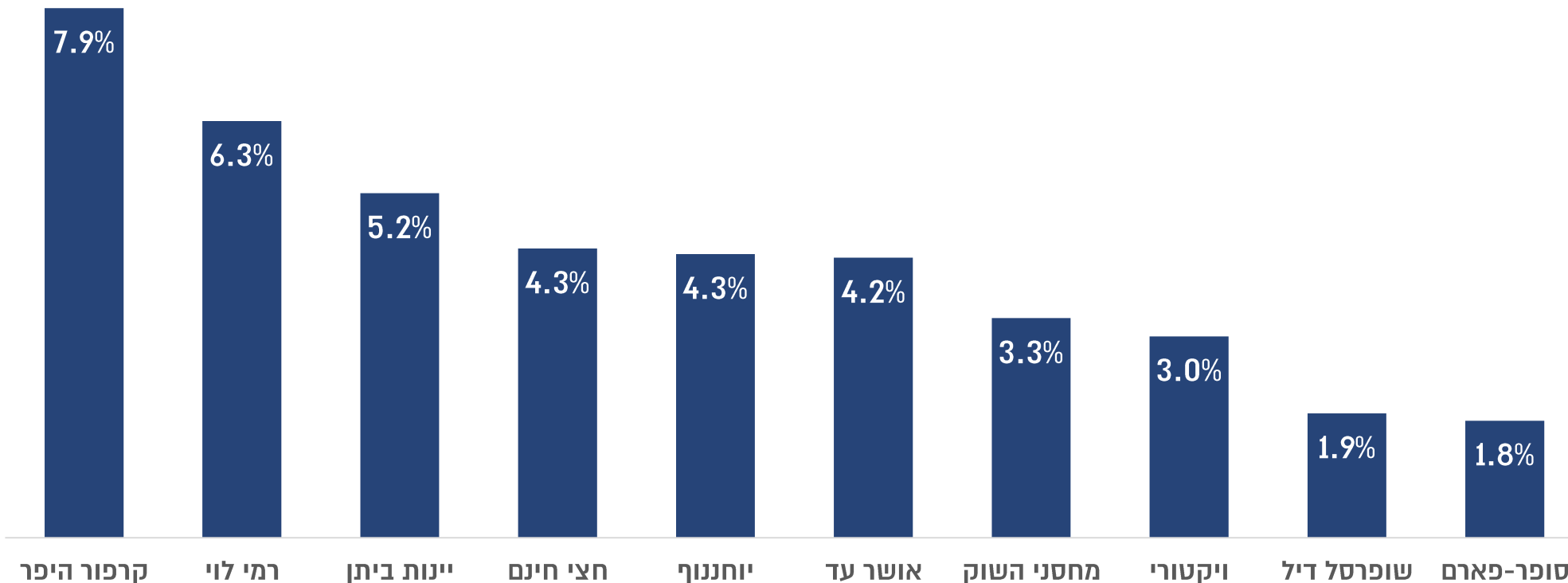

מקור: עיבוד משרד הכלכלה לנתוני פרייסז, המשקפים 3,123 מוצרים ב-71 רשתות שיווק (מוערך כי רשתות אלו מהוות מעל 80% מהפדיון הענפי)

בהשוואה לשנה קודמת, בתקופה שלאחר סוכות קיימת עליית מחירים גבוהה יותר בשנת 2023

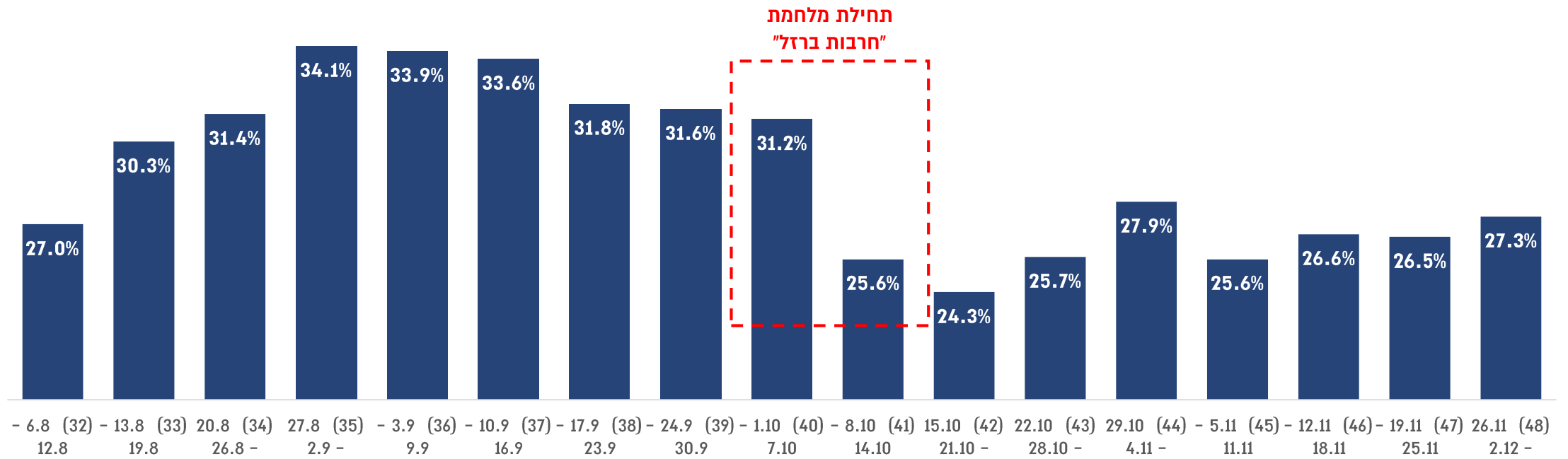
שיעור התייקרות ב-10 רשתות מזון הקמעונאיות הגדולות

מקור: עיבוד משרד הכלכלה לנתוני פרייסז, המשקפים 3,166 מוצרים. מוצע עבור השבוע שבין 09.12-03.12, בהשוואה למוצע יולי-ספטמבר (שבועות 27-39). ממוצעים משוקללים לנתחי השוק של המוצרים ושל הקטגוריות במכר הכללי

שיעור המוצרים במבצע

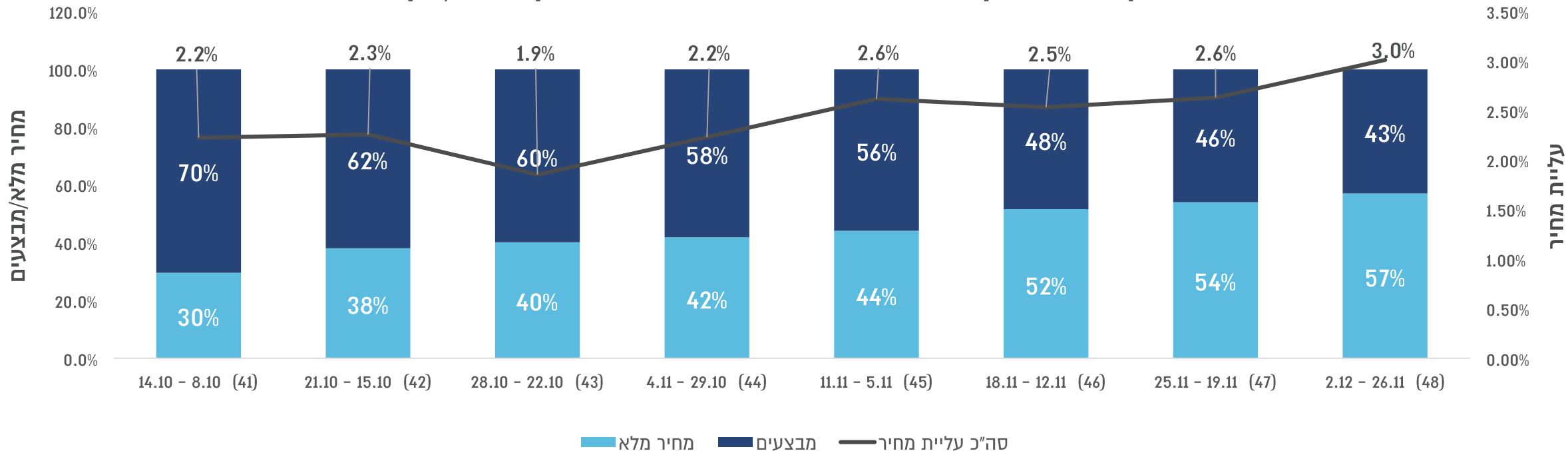

מקור: עיבוד משרד הכלכלה לנתוני פרייסז, המשקפים 3,123 מוצרים ב-71 רשתות שיווק (מוערך כי רשתות אלו מהוות מעל 80% מהפדיון הענפי)

בשבועות הראשונים של הלחימה נצפתה ירידה בכמות המבצעים המשויכת בחלקה למלחמה ובחלקה להורדת מבצעים לאחר החגים. המגמה המסתמנת כעת היא של התכנסות לנורמה של "שגרת טרום המלחמה" בכמות המבצעים

שינויי מחירים תוך אבחנה בין עליית המחיר המלא של המוצר לבין ביטול/הקטנת מבצעים¹

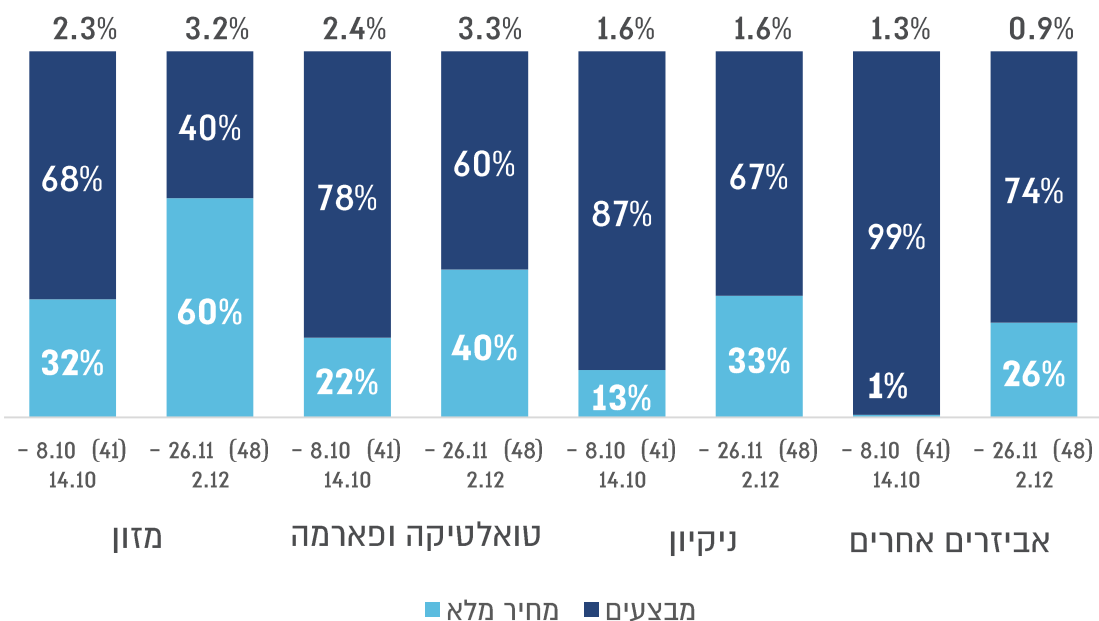

מקור: עיבוד משרד הכלכלה לנתוני פרייסז, המשקפים 3,123 מוצרים ב-71 רשתות שיווק (מוערך כי רשתות אלו מהוות מעל 80% מהפדיון הענפי)

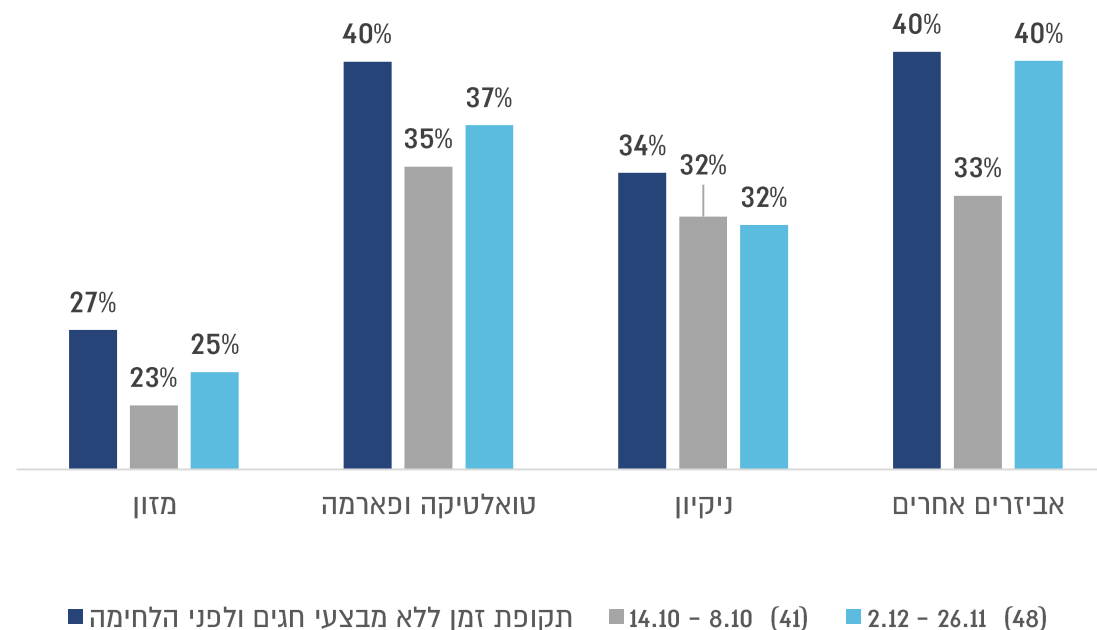
בתחילת הלחימה עליית המחירים התבטאה בעיקר באמצעות ביטול/ הקטנת מבצעים אך בתקופה האחרונה ניכרת מגמת עליה במחיר המלא

שינויי מחירים תוך אבחנה בין עליית המחיר המלא של המוצר לבין ביטול/ הקטנת מבצעים^{1,2}

שיעור המוצרים במבצע לפי קטגוריות¹

ביטול המבצעים בראשית המלחמה היה רוחבי, אך נצפה במיוחד בקטגוריות המזון והניקיון. אלו הן הקטגוריות שבהן אפקט עליית המחיר המלא החליף במידה הרבה ביותר את הקטנת המבצעים.

תודה רבה